

նախորդ օրը գինադադար էր կնքել և Ռուսաստանի ու կենտրոնական պետությունների միջև, պատերազմական գործողությունները կանգ առին ոչ միայն կովկասեան, այլ և ամբողջ պարսկական գծի ու Սև ծովի վրա: Հաստատուցին 5 խառն մարմիններ՝ հսկելու համար գինադադարի պայմանների գործադրութեան վրա: Անդրկ. Կոմիսարիատը իր քայլի մասին անմիջապէս տեղեկացրեց և Միջագետքի անգլիական հրամանատարութեան ու Թիֆլիսի դաշնակից ներկայացուցիչներին:

Զինադադարի կնքման պահուն, ռուս-թիւրքական ռազմաճակատը տարածուած էր աւելի քան 500 կիլոմետր երկարութեամբ—Սև-ծով—Քեալքիթ—Երզնկա—Պնուս—Վան ուղղութեամբ: Յետագային, Ուիլսոնի իրաւարարութեամբ և Սևրի դաշնագրով հայերին յանձնելիք ամբողջ Հայաստանը դռնուած էր ռուս բանակի գրաւման շրջանում:

Զինադադարի կնքումից յետոյ, 1918թ. յունւ. 1-ին, կովկասեան բանակի հրամանատար գործող Օդիշելիձէն Վեհիբ փաշայից ստացաւ մի նոր նամակ, որով, յանուն թիւրքական բանակի սպարապետ Էնվեր փաշայի, հարցուած էր, թէ ի՞նչ միջոցով կարելի է վերականգնել յարաբերութիւնները Կովկասի կառավարութեան հետ ու հաշտութիւն կնքել երկու երկրների միջև: Յունւ. 15-ին Վեհիբ փաշան հաղորդեց, որ կենտրոնական պետութիւնների Բրեստ-Լիտովսկ հաւաքուած պատգամաւորները պատրաստ են ճանաչելու Անդրկովկասի անկախութիւնը, և որ վերջինս, ամենայն վստահութեամբ, կարող է ուղարկել իր ներկայացուցիչները:

Անդրկ. Կոմիսարիատը, յեղափոխական կենտրոնի և ազգային խորհուրդների ներկայացուցիչների հետ միասին, քննելով Վեհիբ փաշայի առաջարկը՝ պատասխանեց, թէ ինքը պէտք ունի խորհրդակցելու Ռուսաստանի ուրիշ ինքնավար շրջանների հետ ևս և Յ շաբաթից կը յայտնէ իր վերջնական որոշումը: Միաժամանակ Կոմիսարիատը թիւրքերի առաջարկութեան մասին իմացրեց խորհրդային իշխանութիւնը չճանաչող Ուկրայինայի և Հարաւ—Արեւելեան Դաշնակցութեան կառավարութիւններին՝ հրաւիրելով նրանց խորհրդաժողովի, փետրւ. 1-ին, Թիֆլիսում: Սակայն, Ուկրայնական Կենտրոնական Ռադայից պատասխան չստացեց, իսկ Հարաւ—Արեւելեան Դաշնակցութեան կառավարութիւնը թէև խորհրդաժողովի մտքին վերաբերեց համակրանքով, բայց ներկայացուցիչ չուղարկեց, որով Անդրկովկասը ստիպուած էր մենակ վճռել պատերազմի և խաղաղութեան հարցը: Եւ փետրւ. 1-ի նիստում, Անդրկ. Կոմիսարիատը, համախորհուրդ յեղափոխական կենտրոնի, ազգային խորհուրդների և բանակի հրամանատարութեան հետ, որոշեց տեղեկացնել Վեհիբ փաշային, թէ ինքը պատրաստ է սկսելու հաշտութեան բանակցութիւնները և խնդրում է հաղորդել տեղն ու վայրը, ուր կարող են հանդիպել իրար երկու կողմերի պատւիրակութիւնները: Նոյն նիստում որոշեց, որ հաշտարար պատւիրակութեան կազմն ու հրահանգները կը մշակէ Սէյմը, որ պիտի բացէ՛ր մի քանի օրից յետոյ: Փետրւ. 3-ին հեռագրեց Վեհիբ փաշային համաձայնութեան մասին, իսկ փետրւ. 10-ին